

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ПРВ ОДДЕЛ

СЛУЧАЈ ТРАМПЕВСКИ ПРОТИВ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

(Апликација бр. 4570/07)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

10 јули 2012

Оваа пресуда ќе стане конечна во согласност со условите предвидени во членот 44 став 2 од Конвенцијата. Истата може да биде предмет на редакциски измени.

Во случајот Трамповски против Република Македонија,
Европскиот суд за човекови права (прв оддел) заседавајќи во судски совет
во состав:

Nina Vajić, *претседател*,
Peer Lorenzen,
Khanlar Hajiyev,
Mirjana Lazarova Trajkovska,
Julia Laffranque,
Linos-Alexandre Sicilianos,
Erik Møse, *судии*,

и Søren Nielsen, *секретар на одделот*,

Расправајќи на затворена седница на 19 јуни 2012 година,
Ја донесе следната пресуда која беше усвоена истиот ден:

ПОСТАПКА

1. Случајот е инициран со апликација (бр.4570/07) против Република Македонија поднесена до Судот согласно членот 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основните слободи („Конвенцијата“) од страна на македонскиот државјанин г-дин Томе Трамповски („апликант“) на 16 јануари 2007.

2. Апликантот беше застапуван од г-дин Н. Стојков, адвокат од Битола. Македонската Влада („Владата“) беше застапувана од страна на нејзиниот поранешен агент, г-ѓа Р. Лазареска Геровска, која последователно ја наследи сегашниот агент, г-дин К. Богданов.

3. Апликантот се жалеше особено дека не бил во можност да се соочи со сведоците чии изјави дадени во истражната постапка послужиле како основа за неговата осуда.

4. На 6 мај 2011 оваа апликација беше доставена до Владата. Исто така беше одлучено истовремено да се одлучува за допуштеноста и основаноста на апликацијата (член 29 § 1).

ФАКТИЧКА СОСТОЈБА

I. ОКОЛНОСТИ НА СЛУЧАЈОТ

5. Апликантот е роден 1958 и живее во Битола. Тој е таксист.

A. Истражна постапка против апликантот

1. Настани од 2 ноември 2005

6. На 2 ноември 2005 истражен судија од Основниот суд во Битола („судечкиот суд“) само во присуство на јавниот обвинител ги сослушал во својство на сведоци Е.Ј. и Р.М., осомничени дека се мигранти од Албанија („мигранти“), кои се обиделе нелегално да влезат во Грција од територијата на тужената држава. Двајцата се откажале од правото на преведувач и дале исказ на македонски јазик. Според записникот од судот, тие изнеле детали во врска со нивниот пат од Албанија до Битола, град лоциран во близина на границата со Грција. Двајцата потврдиле дека на автобуската станица во Битола побарале од еден таксист да ги превезе до Грција, но тој одбил бидејќи не поседувале патни исправи.

7. Е.Ј. понатаму изјавил:

„Мојот пријател Р. (упатувајќи на Р.М.) запре друг таксист. Тоа беше оној кој нè донесе до каналот со вода. Му кажавме дека сакаме да одиме во Грција и дека немаме никакви патни исправи, но тој рече: ‘Јас ќе ве однесам, но секој од вас мора да плати по 160 EUR’. Веднаш плативме. Додека возеше нè посветува во случај да се појави полицијата да ја напуштиме колата и да бегаме. Во случај да бидеме приведени, требаше да одрекуваме дека го знаеме или дека тој знаел која е нашата крајна дестинација. Пристигнавме на одредено место и тој ни објасни по кој пат да одиме. Ни кажа дека ќе стигнеме до канал со вода. Откако ќе го поминевме, ние ...би биле во Грција. Пред да влеземе во такси возилото, возачот ни рече: ‘Јас издржав тригодишна казна затвор во Грција и знам како да ги однесам луѓето во Грција.’ ... Откако ни кажа по кој пат да одиме се врати назад. Ние продолживме да пешачиме и дојдовме до канал. Не можевме да го поминеме, бидејќи беше полн со вода. Се вративме назад... Полицијата нè запре... Такси возилото беше бело... Таксистот не ми врати пари. Мојот пријател Р. седеше на предното седиште, тој разговараше со него... Се ценкавме околу цената, односно дека 160 EUR е премногу, дека немаме пари, но тој ни рече: ‘Невозможно, доколку полицијата ме уапси, јас ќе одам во затвор’“.

8. Р.М. изјавил:

„Запревме таксист кој нè праша каде би сакале да одиме. Јас и Е. му кажавме дека сакаме да одиме во Грција. Тој нè праша дали имаме патни исправи, (како) пасош (или) дозвола, (и) ние му кажавме дека не поседуваме никакви патни исправи. Тој ни рече: ‘доколку немате документи, можам да ве однесам по друг пат каде што нема полиција, но, секој ќе треба да плати по 160 EUR или 320 EUR вкупно’. Му кажавме дека немаме

многу пари, па тој ја намали цената на 100 EUR за секој. Во суштина, ние плативме секој по 160 EUR, влеговме во такси возилото и додека се возевме, замоливме да ја намали цената. Тој се согласи да нè превезе за по 100 EUR од човек и кога запревме ни го врати остатокот. Пристигнавме на одредено место, тој ја засолни колата и ни рече: 'ќе одите по овој пат, ќе стигнете до канал со вода, ќе поминете ... и ќе бидете во Грција'. Тој нè остави таму и се врати назад во Битола. Ние одевме, како што тој нè советуваше, кон каналот, но не можевме да го поминеме бидејќи беше полн со вода. Повторно се вративме на патот, јас знам дека видовме ресторан, дека поминавме покрај полициска станица. Продолживме да одиме и по километар, двајца припадници на полицијата нè запреа... Таксистот кој нè превезе ... имаше бело возило... Додека се возевме, тој (таксистот) ни рече: 'Доколку ве запре полиција, ќе кажете дека секој од вас платил по 10 EUR и нема да кажете дека немате виза'. Ние, исто така, требаше да одрекуваме дека таксистот знаел за тоа која е нашата крајна дестинација...“

9. На Е.Ј. и Р.М. им биле покажани фотографии од девет лица, од кои еден бил апликантот. Двајцата го идентификувале апликантот како таксистот кој ги превезувал критичниот ден.

10. На истиот датум, јавниот обвинител успешно побарал од истражниот судија отварање на истрага против апликантот, поради постоење на основано сомнение дека извршил кривично дело криумчарење на мигранти. Ова барање не се засновало на изјавите на мигрантите. Истражниот судија го сослушал апликантот, во присуство на адвокат. Според записникот од тој ден, апликантот изјавил:

„Јас возам портокалово мицубиши возило... Беше 6,45 часот попладне кога се вратив од Охрид. Застанав на автобуската станица, што е регуларна такси-станција. Таму има два мали киосци, каде често пијам кафе. Бев со Д.М. (кој подоцна во постапката е идентификуван како М.Т.)... продавчката беше исто така присутна... двајцата сведоци дојдоа и ме прашаа, на македонски јазик, дали можам да ги превезам до с.Буково. Јас прифатив и побарав да платат 150 денари (еквивалент на 2,50 евра)... Е.Ј. рече дека тие немаат многу пари, па јас побарав да платат 120 денари. Откако ги оставив во Буково, веднаш се вратив назад... Не ги прашав дали имаат патни исправи, бидејќи зборуваа македонски јазик и не се посомневав во тоа дека се странски државјани... Не е вистина дека побарав да платат во евра. Јас сум бил на издржување на трипол годишна казна затвор во Грција за такво дело и не би возел никој, дури ни за милион евра... Лицата (упатувајќи на Е.Ј.и Р.М.) не носеа торби или било каков багаж со себе ...“

11. При препознавање на лица организирано истиот ден, Е.Ј. и Р.М. го идентификувале апликантот како таксистот кој ги превезувал критичниот ден.

12. Според Владата, во 07.30 часот попладне на 2 ноември 2005 мигрантите биле депортирани во Албанија.

2. Други дејствија преземени во истражната постапка

13. На 7 ноември 2005 апликантот побарал судот да ги сослуша г-ѓа С.С. и г-дин М.Т., очевидци кои биле присутни на автобуската станица во Битола кога тој се согласил да ги превезе мигрантите.

14. На 8 ноември 2005 истражниот судија ги сослушал Т.С. и Б.Г., припадници на полицијата кои ги привеле мигрантите во близината на границата со Грција. Според нивните изјави, на 1 ноември 2005 тие ги пресретнале мигрантите на раскрсницата на место викано Велушина (Велушка раскрсница). Едниот од нив поседувал албанска лична карта и одреден износ на македонски денари. Мигрантите течно го зборувале македонскиот јазик. Тие им кажале дека таксист ги донел до локација во близина која тие не можеле точно да ја посочат. Според Т.С., мигрантите изјавиле дека таксистот побарал секој да му плати по 100 EUR за превозот. Според Б.Г., секој од мигрантите платил по 150 EUR. Мигрантите кажале дека биле невработени и дека сакале да најдат работа во Грција.

Б. Кривична постапка против апликантот

15. На 11 ноември 2005 јавниот обвинител поднел обвинение против апликантот за криумчарење на мигранти. Според обвинението, во 06.45 часот попладне на 1 ноември 2005 апликантот ги пренел мигрантите од автобуската станица во Битола до раскрсницата во Велушина, од каде требало да влезат нелегално во Грција, но биле запрени од страна на полицијата на тужената држава. Мигрантите му платиле на апликантот по 100 EUR за превозот. Јавниот обвинител побарал од судот сослушување на Т.С. и Б.Г., читање на изјавите на мигрантите дадени во истражната постапка, а исто така кон доказите ги поднел и записниците од препознавањето на апликантот.

16. На рочиштето одржано на 23 март 2006, апликантот ја потврдил изјавата дадена во истражната постапка. Откако судот го свртел вниманието на апликантот на одредени аспекти од изјавите на мигрантите, апликантот го оспорил тврдењето дека секој од мигрантите му платил по 100 EUR и тврдел дека тој побарал секој од мигрантите да му плати по 120 денари. Тој понатаму изјавил дека не зборувал со мигрантите додека ги превезувал. На крајот, тој одрекол дека им кажал дека издржувал казна затвор во Грција.

17. Г-ѓа С.С., продавачката кој била во киоскот на автобуската станица критичниот ден, изјавила дека мигрантите побарале од апликантот да ги превезе до селото Буково. Еден од нив купил гуми за цваќање и цигари со цел да ги раситни парите. Таа не се посомневала во тоа дека мигрантите не се државјани на тужената држава.

18. Г-динот М.Т. потврдил дека еден од мигрантите влегол во киоскот за да побара ситно. Тој го слушнал разговорот помеѓу мигрантите и апликантот и изјавил дека договориле цена за превоз до Буково, за што секој од мигрантите требало да плати 120-150 денари.

19. Наредната и последна расправа пред судечкиот суд била закажана за 13 април 2006. Во отсуство на барање за сослушување на сведоци, судечкиот суд ги прочитал изјавите на мигрантите дадени пред истражниот судија на 2 ноември 2005. Според записникот од оваа расправа, судот не ги прашал апликантот ниту неговиот адвокат дали се согласуваат да бидат прочитани изјавите. Исто така не постои индикација дека и апликантот и неговиот адвокат изјавиле дека не приговараат на читањето на изјавите.

20. Во завршните зборови, адвокатот на апликантот ги анализираше изјавите на мигрантите и се пожалил дека апликантот не бил во можност да се соочи со нив во однос на местото до каде ги пренел и цената која ја платиле за превозот. Во однос на последното, тој исто така забележал дека мигрантите дале неконзистентни изјави.

21. На истиот датум, судечкиот суд го прогласил апликантот за виновен и му изрекол казна затвор во траење од една година. Судот утврдил дека тој ги пренел апликантите од автобуската станица во Битола до раскрсницата во Велушина, од каде тие продолжиле пеш кон границата со Грција, но потоа биле лишени од слобода од страна на полицијата. Мигрантите платиле по 100 EUR за нивниот превоз. Судот утврдил дека фактите во врска со превозот на апликантите и серијата настани по нивниот влез во тужената држава се случиле на начинот на кој тие ги опишале во своите изјави на записник од 2 ноември 2005. Врз основа на овие докази, судот понатаму утврдил дека апликантот бил свесен дека Е.Ј. и Р.М. биле мигранти од Албанија кои нелегално влегле во тужената држава и не поседувале патни исправи. Во врска со ова, тој прифатил дека апликантот им кажал на мигрантите дека издржувал казна затвор во Грција и дека тој знае како да пренесе луѓе во Грција. Судот ја признал неконзистентноста во изјавите на апликантот и мигрантите во однос на местото до кое бил извршен превозот. Сепак, утврдил дека апликантот ги пренел до раскрсницата во Велушина врз

основа на фактот дека Т.С. и Б.Г. ги привеле мигрантите на оваа локација, која често се користела за криумчарење на мигранти. Тој исто така ги испитал и изјавите дадени од СС. И М.Т. но не ги зел во предвид како неверодостојни.

22. На 22 јуни 2006 апликантот, врз основа на член 355 §§ 1 (11) и 2 од Законот за кривична постапка („Законот“ види т. 28 подолу) поднел жалба тврдејќи, меѓу другото, дека судечкиот суд врз основа на изјавите на мигрантите утврдил дека (i) тој знаел дека тие биле илегални мигранти, (ii) дека тој ги пренел до раскрсницата во Велушина за по 100 EUR и (iii) дека секој од нив го платил овој износ. Во врска со ова, тој тврдел дека било нелогично да се посомнева дека Е.Ј. и Р.М. биле мигранти од Албанија од причина што течно го зборувале македонскиот јазик и од причина што имало многу Албанци кои живеат во Битола и околината. Тој се жалел дека не му била дадена можност да се соочи со мигрантите за време на истрагата со цел да се утврди локацијата до која бил извршен превозот и цената на истиот. Во однос на последното прашање, тој укажал дека мигрантите дале неконзистентни изјави.

23. На јавната седница одржана на 17 октомври 2006, Апелациониот суд во Битола ја одбил жалбата на апликантот и ја потврдил пресудата на судечкиот суд. По детална анализа на изјавите на мигрантите, кои судот ги оценил за јасни и конзистентни, истиот не нашол причина да утврди поинаква фактичка состојба од онаа утврдена од страна на судечкиот суд, со исклучок на локацијата до која бил извршен превозот, која била ирелевантна за вината на апликантот. Судот, исто така го сметал за ирелевантен фактот дека мигрантите течно го зборувале македонскиот јазик бидејќи, а како што самите потврдиле во нивните изјави, тие јасно му кажале на апликантот дека имаат намера нелегално да влезат во Грција. Судот не се осврнал на жалбениот навод на апликантот дека му било оневозможено правото на вкрстено испрашување на мигрантите.

24. На 13 ноември 2006, врз основа на член 413 од Законот (види т. 31 подолу) апликантот поднел барање за вонредно преиспитување на правосилната пресуда до Врховниот суд, во кое тој повторил дека не му било овозможено да се соочи со Е.Ј. и Р.М. за време на истрагата со цел да се утврди дали тие биле албански мигранти, колку му платиле за превозот, и дали тој ги пренел до Буково, кое се наоѓа на три километри од автобуската станица во Битола и петнаесет километри од границата со Грција, или до раскрсницата во Велушина, која била само на еден километар од границата. Тој понатаму одрекувал дека им кажал на мигрантите за неговата затворска казна во Грција.

25. На 20 декември 2006, Врховниот суд го одбил барањето на апликантот за вонредно преиспитување на правосилната пресуда, бидејќи судот не нашол причини да отстапи од веќе утврдената фактичка состојба и образложението дадено од пониските судови. Тој укажал дека не е надлежен да ги испитува наводите на апликантот во врска со членот 355 § 1 (11) од Законот и да ја преоценува утврдената фактичка состојба. Сепак, во поглед на членот 409 од Законот (види т. 29 подолу), тој не нашол убедливи елементи кои се во спротивност со утврдената фактичка состојба. Тој не го коментирал наводот на апликантот дека не му било овозможено вкрстено испрашување на мигрантите.

В. Други постапки против апликантот

26. Според апликантот, на неодреден датум во 2003 против апликантот била изречена мерка притвор поради постоење на основано сомнение дека извршил кривично дело криумчарење на мигранти. По три дена, тој бил пуштен на слобода поради недостаток на докази. Апликантот не достави било каква судска одлука во врска со ова.

27. Во друга кривична постапка покрената во 2006, апликантот бил обвинет за криумчарење на албански мигранти. Според документите доставени на 14 декември 2006 година, г-динот Н.М., сведок сослушан на барање на апликантот, признал дека тој го извршил превозот на мигрантите до границата со Грција. Апликантот не поднесе други документи во врска со оваа постапка.

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАШНО ЗАКОНОДАВСТВО

28. Согласно член 355 § 1 (11) и 2 од Законот за кривична постапка од 1997, во сила во релевантниот период, постои суштествена повреда на постапката ако пресудата нема воопшто причини или тие причини се противречни, или доколку на главниот претрес е повредено правото на одбрана.

29. Членот 409 предвидува дека ако при решавањето за барањето за заштита на законитоста се јави значително сомневање за вистинитоста на решителните факти утврдени во одлуката против која е поднесено барањето, па заради тоа не е можно да се одлучи за барањето за заштита на законитоста, судот ќе ја укине таа одлука и ќе нареди да се одржи нов главен претрес пред истиот или пред друг суд.

30. Членот 411 § 1 и 2 предвидува дека обвинетиот кој правосилно е осуден на казна затвор може да поднесе барање за вонредно преиспитување на правосилна пресуда.

31. Согласно членот 413, барањето за вонредно преиспитување на правосилна пресуда може да се поднесе поради повреда на Кривичниот законик, поради суштествените повреди на кривичната постапка предвидени во член 355§ 1 (1), (5), (8), (9) или (10) од Законот, или поради повреда на правото на осудениот на одбрана на главниот претрес.

ПРАВО

I. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕНОТ 6 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

32. Без да се повика на било кој член од Конвенцијата, апликантот се жалеше дека му било повредено правото на правично судење поради тоа што немал можност да се соочи со мигрантите. Судот смета дека ваквиот жалбен навод треба да се анализира од аспект на членот 6 §§ 1 и 3 (г) од Конвенцијата, кој во релевантниот дел, предвидува дека:

1. „Секој има право правично ... пред суд ... да биде разгледана и утврдена основаноста на какви било кривично обвинение против него.

3. Секој обвинет ги има следните минимални права:

...

(г) самиот да ги сослуша или да бара сослушување на сведоците на обвинението и да бара повикувањето и сослушувањето на сведоците на одбраната да биде под услови што важат и за сведоците на обвинението...„

A. Допуштеност

1. Поднесоци на странките

33. Владата тврдеше дека апликантот не ги искористил домашните правни лекови. Особено, тој не го изнел јасно овој навод пред националните судови, барем во суштина и во согласност со формалните барања предвидени во домашното законодавство. Во таа смисла, тој не се пожалил за време на истрагата дека не бил во можност да се соочи со мигрантите, не приговорил кога изјавите на мигрантите биле прочитани во текот на судењето и не побарал за време на судењето судот да ги сослуша мигрантите. Во неговите жалбени поднесоци, апликантот се ограничил на наводот дека не му било дозволено вкрстено да ги испраша мигрантите за време на истрагата. Тој исто така, не истакнал навод во врска со неговото право на одбрана. Упатувањето на законските одредби (член 355 § 2 и член 413 од Законот, види т. 28 и 31

подолу), кои го предвидуваат правото на одбрана, без понатамошно објаснување, се недоволни.

34. Апликантот ги оспори наводите на Владата, тврдејќи дека не е должност на одбраната да ги исправа грешките направени од страна на обвинителството или судската власт. Едно лице се смета за невино доколку поинаку не се докаже со правосилна судска одлука. Доколку фактите релевантни за кривичното дело не можат да се утврдат, судовите се должни да не одлучат на штета на обвинетиот.

2. Оценка на Судот

35. Судот повторува дека правилото на искористување на домашните правни средства содржано во членот 45 § 1 од Конвенцијата, е да им овозможи на државите договорнички можност за превенирање или исправање на наводната повреда, пред таквите наводи, против неа, да бидат поднесени до Судот. Соодветно, ова правило бара од апликантите прво да ги искористат правните средства предвидени со националниот правен систем, така превенирајќи одговорност на државите за нивните дејствија, пред Европскиот суд, пред тие да имаат можност да ја исправат неправдата преку сопствениот правен систем. Правилото се заснова на претпоставка дека домашниот систем предвидува ефикасно правно средство за наводните повреди (види *Aksoy v. Turkey*, 18 December 1996, § 51, *Reports of Judgments and Decisions* 1996-VI).

36. Додека во контекст на машинеријата за заштита на човековите права правилото на искористување на домашните правни средства мора да се применува со извесна мера на флексибилност и без претеран формализам, тоа не значи дека е доволно жалбените наводи да бидат истакнати пред надлежните домашни судови и да бидат искористени домашните правни лекови со кои може да се оспорат веќе донесените одлуки кои наводно повредуваат право од Конвенцијата. Тоа нормално, исто така, подразбира жалбените наводи кои последователно ќе бидат истакнати на меѓународно ниво да биле истакнати пред надлежните домашни судови, барем во суштина и во согласност со формалните услови и временски рокови предвидени во домашното право (види *Fressoz and Roire v. France [GC]*, no. 29183/95, § 37, *ECHR* 1999-I, u *Cardot v. France*, 19 March 1991, § 34, *Series A no. 200*).

37. Во конкретниот случај, Судот забележува дека на 2 ноември 2005, еден ден по критичниот настан, истражниот судија ги сослушал мигрантите само во присуство на јавниот обвинител. Идентитетот на апликантот, како потенцијален сторител на кривичното дело, бил непознат сè до моментот кога

мигрантите го идентификувале на фотографиите и при препознавањето на лица организирано истиот датум. Апликантот не можел да бара соочување со мигрантите сè до моментот кога му биле предочени нивниот идентитет и фактот дека тие дале исказ во истрагата, што според судските списи се случило на 11 ноември 2005, датумот кога јавниот обвинител го поднел обвинителниот акт (види т. 15 погоре). Во завршните зборови пред судечкиот суд (види т. 20 погоре) и во жалбените поднесоци до Апелациониот и Врховниот суд (види т. 22 и 24 погоре), апликантот се жалел дека не бил во можност да се соочи со мигрантите за време на истрагата. Притоа, тој го спорел кредибилитетот на доказите изведени со нивното сослушување, посочувајќи на конкретни аспекти од нивните изјави. Судот забележува дека жалбените поднесоци на апликантот се базираат, меѓу другото на членот 355 § 2 и членот 413 § 1 (3) од Законот (види т. 28 и 31 погоре), согласно кој наводна повреда на правото на одбрана претставува оправдана основа за укинување на неисправна пресуда. Според тоа, повисоките судови биле добро позиционирани да оценат дали постапката, од аспект на наводите на апликантот, била правична (види *Al-Khawaja and Tahery v. the United Kingdom [GC], nos. 26766/05 and 22228/06, § 35, 15 December 2011*). Точно е дека апликантот не го изразил експлицитно овој навод како повреда на неговото право на одбрана. Сепак, Судот смета дека би било претерано формалистички да се интерпретира ваквиот пропуст на штета на апликантот, особено имајќи предвид дека ова е единствениот навод во однос на неговото право на одбрана. На крајот, во врска со поднесокот на Владата дека апликантот не приговарал на читањето на изјавите на мигрантите од страна на судечкиот суд (види т. 19 погоре), ниту експлицитно побарал мигрантите да бидат сослушани за време на судењето, Судот смета, прво, дека не може да се смета дека апликантот се откажал, на недвосмислен начин, од неговите права од членот 6 во однос на можноста да ги испита мигрантите (види *Vladimir Romanov v. Russia, no. 41461/02, § 98, 24 July 2008*) и, второ, дека државите договорнички треба да превземаат позитивни чекори, особено да му овозможат на обвинетиот да ги испита или да ги испитаат во негово име сведоците против него (види *Sadak and Others v. Turkey, nos. 29900/96, 29901/96, 29902/96 and 29903/96, § 67, ECHR 2001-VIII*). Во вакви околности Судот е убеден дека апликантот ги изнел, барем во суштина и во согласност со формалните барања предвидени во домашното законодавство, наводите дека не му било овозможено да се соочи со мигрантите. Последователно, владиниот приговор за неискористување на домашните правни лекови мора да се одбие.

38. Дополнително, Судот заклучува дека оваа апликација не е очигледно неоснована во смисла на член 35 § 3 (а) од Конвенцијата. Тој забележува дека таа не е недопуштена по било кој друг основ. Од тие причини, истата мора да биде прогласена за допуштена.

Б. Основаност

1. Поднесоци на странките

39. Апликантот тврдеше дека неговата осуда била базирана, во пресудна мера, на изјавите дадени од страна на мигрантите. Тој понатаму одрекуваше дека депортирањето на мигрантите во Албанија имало било какво влијание врз фактот дека не му било овозможено вкрстено да ги испраша истите.

40. Владата прифати дека апликантот не бил соочен со мигрантите во ниту една фаза од постапката. Сепак, ова било поради фактот дека властите на тужената држава немале средства да го обезбедат присуството на мигрантите на судењето по нивното депортирање во Албанија (види *Solakov v. the Republic of Macedonia*, no. 47023/99, ECHR 2001-X). Од друга страна, на апликантот му било дозволено да даде изјава, да ги спори изјавите на мигрантите и да се соочи со Т.С. и Б.Г.

41. Владата исто така, го спореше тврдењето дека изјавите дадени од страна на мигрантите претставувале „единствените“ или „пресудните“ докази против апликантот. Во овој контекст, таа тврдеше дека на судењето биле изведени други докази кои ја подржале вината на апликантот. Домашните судови ги земале во предвид сите докази на располагање и дале доволно причини поради кои не ги земале во предвид доказите предложени од одбраната. На крајот, апликантот не барал да се соочи со мигрантите, со цел да се утврди дали тој знаел, на критичниот ден, дека тие не поседуваат било какви патни исправи и дека имале намера да влезат нелегално во Грција. Изјавите на мигрантите, во мера во кои тие се оспорени од страна на апликантот, биле ирелевантни за неговата осуда, како што кажал Апелациониот суд во неговата пресуда од 17 октомври 2006 (види т. 23 погоре).

2. Оценка на Судот

42. Судот потсетува дека гаранциите во ставот 3 (г) од членот 6 претставуваат специфични аспекти на правото на фер судење предвидено во став 1 од овој член, и истите мора да се земат предвид при секоја оценка на

правичноста на постапката. Дополнително, основната задача на Судот кога станува збор за член 6 § 1 е да ја оцени целокупната правичност на кривичната постапка (види *Taxquet v. Belgium [GC], no. 926/05, § 84, 16 November 2010*).

43. Тој понатаму повторува дека општо правило е националните судови да ги оценуваат доказите пред нив, како и релевантноста на доказите чие изведување го бара одбраната (види *Atanasov v. the Republic of Macedonia (no. 2), no. 41188/06, § 33, 19 April 2011*).

44. Сите докази нормално мора да бидат изведени во присуство на обвинетиот на јавна расправа, со цел контрадикторност на постапката. Сепак, употребата како докази на изјави дадени во фаза на полициската истрага и судската истрага, само по себе не е спротивно со членот 6 §§ 1 и 3 (г), под претпоставка дека се почитувало правото на одбрана. По правило, ова право бара на одбраната да ѝ биде дадена адекватна и соодветна можност да го испраша сведокот против неа – или во моментот кога тој ја дава изјавата или во подоцнежна фаза од постапката (види *Saïdi v. France, 20 September 1993, § 43, Series A no. 261-C; Isgrò v. Italy, 19 February 1991, § 34, Series A no. 194-A; и Vladimir Romanov, цитиран погоре, § 100*). Правото на одбрана е ограничено во мера која е несоодветна со барањата од членот 6 доколку осудата е заснована исклучиво или во пресудна мера на изјавите на сведокот, кој обвинетиот немал можност да ги испраша, или за време на истрагата или за време на судењето (види *Khametshin v. Russia, no. 18487/03, § 32, 4 March 2010*).

45. Судот смета дека треба да се направи разлика помеѓу овој предмет и предметот *Solakov*, во кој домашните судови јасно укажале дека имало оправдани причини кои го направиле невозможно или исклучително тешко сослушувањето на сведоците за време на судењето (види *Solakov*, цитиран погоре, §§ 25 и 30). Во конкретниот случај, Судот не направил обид да ги најде мигрантите откако тие биле депортирани, ниту дал било какво образложение кое го оправдува пропустот да се обезбеди нивното присуство на судењето. Од друга страна, не е спорно дека апликантот можел да се соочи со мигрантите за време на истрагата додека тие сè уште се наоѓале во тужената држава (види т. 11 погоре). Ниту домашните судови, ниту тужената Влада укажале на тоа дека постоеле било какви особени околности кои го оправдуваат пропустот да се организира соочување во фазата на истрагата.

46. Од овие причини, Судот мора да го оцени влијанието на неможноста на апликантот да ги испраша мигрантите врз целокупната правичност на постапката против него. Во овој контекст мора да го испита значењето на непроверените докази, со цел да одлучи дали правата на апликантот биле

ограничени неприфатливо. Три прашања треба да бидат испитани: прво, дали било неопходно да се допуштат изјавите на мигрантите како доказ; второ, дали нивните непроверени изјави биле единствена или пресудна основа за осуда на апликантот; и трето, дали имало доволно фактори за обезбедување на баланс вклучително и строги процедурални гаранции за да обезбедат судењето, ценето како целина, да е правично во смисла на членот 6 §§ 1 и 3 (г) (види *Al-Khawaja and Tahery*, цитиран погоре, § 152).

47. Нема сомнеж дека интересот на правдата бил во прилог на допуштање на изјавите на мигрантите дадени пред истражниот судија како докази. Тие биле директно инволвирани во настанот и биле единствените очевидци кои можеле да продуцираат докази релевантни за осуда на апликантот. Другите докази биле оние дадени од страна на Т.С. и Б.Г., припадници на полицијата кои ги привеле мигрантите, и доказите дадени од страна на г-ѓа С.С. и г-дин М.Т., кои биле присутни на автобуската станица во Битола кога апликантот се согласил да ги превезе мигрантите. Првите дале докази во врска со местото на лишување од слобода и коментарите на мигрантите во врска со настанот (види т. 14 погоре). Последователно, ваквите докази по својата природа се посредни докази и, во најдобар случај, можеле да дадат само индиректна поддршка на вината на апликантот. Г-ѓа С.С. и г-дин М.Т. дале изјави во поткрепа на некои од деталите во сведочењето на апликантот (види т. 17 и 18 погоре), но судечкиот суд не им поклонила верба. Во такви околности, јасно е дека изјавите дадени од страна на мигрантите очигледно биле од големо значење и без нив шансите апликантот да биде осуден би биле најмалку значително намалени. Во поддршка на ваквиот заклучок се и спорните пресуди, во кои домашните судови значително се потпреле на овие изјави со цел да ја утврдат вината на апликантот (види т. 21 и 23 погоре).

48. Судот забележува дека покрај многуте сличности, постојат одредени несогласувања во изјавите на мигрантите – на кои апликантот укажал во жалбените поднесоци до домашните судови (види т. 20 и 22 погоре). Апликантот ја оспорил вистинитоста на изјавите по неколку основи, односно во однос на локацијата до која ги пренел мигрантите, цената на превозот, во однос на тоа дали тој бил свесен дека патниците биле албански мигранти и дали тој го открил сопственото кривично досие во однос на слични кривични дела (види т. 21, 23 и 25 погоре). Сепак, овие наводи останале неиспитани.

49. Фактот дека апликантот бил во позиција да ги оспори или побие изјавите на мигрантите преку давање сопствена изјава или испитување на

останатите сведоци, не може да се смета како доволен фактор за обезбедување на баланс кој ќе го компензира хендикепот под кој работела одбраната. Апликантот не бил во можност да ја тестира вистинитоста и веродостојноста на доказите изнесени од страна на мигрантите преку вкрстено испрашување и покрај фактот што ова бил единствениот директен доказ против него (види *Al-Khawaja and Tahery*, цитиран погоре, §162 и 165). Како резултат на ова, тој бил осуден врз основа на докази во однос на кои неговото право на одбрана било значително ограничено.

50. Во такви околности, Судот смета дека постои повреда на членот 6 § 1 в.в. со член 6 § 3 (г) на Конвенцијата.

II. ДРУГИ НАВОДНИ ПОВРЕДИ НА КОНВЕНЦИЈАТА

51. Апликантот се жалеше дека неговото право на слобода било повредено како последица на притворот во траење од 3 дена во 2003 (види т. 26 погоре). Тој исто така се жалеше, без да даде било какво понатамошно објаснување, во врска со постапката за која тврдеше дека била иницирана против него во 2006 (види т. 27 погоре).

52. Судот ги испита ваквите наводи. Сепак, во светло на сите материјали кои ги имаше на располагање, и во онаа мера во која прашањата покренати од страна на апликантот се во надлежност на Судот, истиот утврди дека тие не укажуваат на било каква појава на повреда на правата и слободите предвидени во Конвенцијата или нејзините Протоколи.

53. Следи дека овој дел од апликацијата е очигледно неоснован и мора да биде одбиен во согласност со член 35 §3 (а) и 4 од Конвенцијата.

III. ПРИМЕНА НА ЧЛЕН 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

54. Членот 41 од Конвенцијата предвидува:

„Кога Судот ќе оцени дека постои повреда на Конвенцијата или на протоколите, и доколку внатрешното право на засегнатата Висока договорна страна овозможува само делумна репарација на штетата, тогаш доколку е тоа неопходно, Судот ќе му додели правична отштета на оштетениот.“

A. Штета

55. Апликантот бараше еквивалент на 3,720 EUR за надомест на материјална штета за изгубена добивка за време додека се наоѓал на

издржување на казната затвор (види т. 21 погоре). Тој, понатаму, бараше 36,500 EUR како нематеријална штета поради емотивното страдање предизвикано со казната затвор. На истите основи, тој исто така бараше 5,000 EUR за емоцијалното страдање на неговото семејство.

56. Владата ги оспори ваквите барања како неосновани и прекумерни. Дополнително, Владата тврдеше дека не постори причинско-последична врска помеѓу наводните повреди и бараниот надомест на штета.

57. Судот забележува дека барањата на апликантот по овој основ се поднесени во врска со казната затвор и тие не се однесуваат на констатираната повреда. Во овој контекст, смета дека основ за досудување на правичен надомест во конкретниот случај мора да биде неможнота на апликантот да се соочи со мигрантите согласно член 6 §§ 1 и 3 (г) од Конвенцијата. Тој не може да шпекулира во однос тоа каков би бил исходот од спорната постапка доколку не постоеше повреда по овој основ. Од тие причини, Судот, не наоѓа причинско-последична врска помеѓу бараниот надомест на штета и повредата на членот 6 која ја констатираше. Соодветно, Судот не доделува надомест по овој основ.

Б. Трошоци

58. Апликантот, исто така бараше еквивалент на 570 EUR за трошоците направени во текот на постапката пред домашните судови и 190 EUR за оние направени во постапката пред Судот. Овие износи се однесуваат на адвокатските трошоци, според Тарифата на Адвокатската комора на Република Македонија. Апликантот поднесе трошковник. Тој исто така бараше 80 евра за поштенски трошоци, трошоци за копирање и превод. Во врска со последното барање, од страна на апликантот не беа поднесени сметки или било какви други документи во поддршка на барањето.

59. Владата ги оспори ваквите барања како неосновани и прекумерни. Владата понатаму тврдеше дека бараните трошоци не биле неопходни.

60. Согласно пракса на Судот, апликантот има право на надомест на трошоците само доколку се покаже дека тие биле навистина направени и биле неопходни и се разумни по обем (види *Editions Plon v. France*, no. 58148/00, § 64, *ECHR 2004-IV*). Имајќи го предвид трошковникот поднесен од страна на апликантот, Судот утврди дека само 340 EUR се однесуваат на адвокатските трошоци, направени со цел барање на превенција пред националните судови на повредата констатирана од страна на Судот (види, *mutatis mutandis*, *Stoimenov v. the Republic of Macedonia*, no. 17995/02, § 56, 5 April 2007, и *Traјче*

Stojanovski v. the Republic of Macedonia, no. 1431/03, § 46, 22 October 2009).

Покрај тоа, имајќи предвид дека апликантот ја докажа целата сума која ја побаруваше по основ на трошоци направени во постапката пред Судот, истиот утврди дека сумата од 190 EUR е разумна и истата му ја досудува. Од овие причини, смета дека апликантот има право на надомест во вкупен износ од 530 EUR, зголемен за било каков данок кој би можел да му биде наплатен во врска со овој износ. На крајот, Судот ги одбива како неосновани барањата на апликантот за надомест на поштенските трошоци, трошоците за копирање и превод.

В. Затезна камата

61. Судот смета дека е соодветно затезната камата да се пресмета согласно најниската каматна стапка за позајмени средства на Европската централна банка, на што треба да се додадат трипроцентни поени.

ОД ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ ЕДНОГЛАСНО

Го прогласува жалбениот навод во врска со неможноста апликантот да се соочи со мигрантите за допуштен и остатокот од апликацијата за недопуштена;

Одлучи дека постои повреда на членот 6 §§ 1 и 3 (г) од Конвенцијата;

Одлучи

(а) тужената држава треба да му исплати на апликантот, во рок од три месеци од датумот на кој пресудата станува правосилна во согласност со член 44 став 2 од Конвенцијата, износ од 530 евра (петстотини и триесет евра), на име трошоци во постапката, зголемен за износот на било какво можно даночно оптеретување на апликантот, конвертирани во националната валута на тужената држава според курсот на денот на исплата;

(б) *од истекот на* гореспоменатите три месеци до исплатата, на наведениот износ ќе се исплати камата според најниската каматна стапка за позајмени средства на Европската централна банка за односниот период плус трипроцентни поени;

1. *Го одбива* остатокот од барањето на апликантот за правичен надоместок.

Изработено на англиски и доставено во писмена форма на 10 јули 2012 година, согласно член 77 §§ 2 и 3 од Деловникот на Судот.

Søren Nielsen
Секретар

Nina Vajić
Претседател